

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การนำรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลไปใช้รับจ้างขนส่งสินค้า^๑

กรมการขนส่งทางบกได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๔๐๘.๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ในปัจจุบันกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้รถจักรยานยนต์รับจ้างเป็นรถยนต์สามล้อ แต่ก่อนผ่านการรับจดทะเบียนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงคมนาคมกำหนด ซึ่งได้มีการออกประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการผ่อนผันการจดทะเบียนรถยนต์สามล้อส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยกำหนดให้การผ่อนผันจะพิจารณาจากเหตุผลความจำเป็นและความสม่ำเสมอในการใช้รถ และไม่มีรถลักษณะอื่นที่เหมาะสมในการขนส่งสินค้าหรือคนโดยสาร แต่โดยที่ปัจจุบันประชาชนมีความต้องการใช้รถยนต์สามล้อส่วนบุคคลที่หลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากการใช้ขนส่งสินค้าในกิจการขนส่งของตนเองแล้วยังประสงค์จะใช้รถยนต์สามล้อส่วนบุคคลในการรับจ้างขนส่งสินค้าด้วย จึงมีปัญหาว่ารถยนต์สามล้อส่วนบุคคลที่ได้รับการผ่อนผันการจดทะเบียนจะนำมาใช้รับจ้างขนส่งสินค้าได้หรือไม่ ซึ่งกรมการขนส่งทางบกมีความเห็นในเรื่องดังกล่าวเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายแรก เห็นว่า มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ กำหนดบทนิยาม “รถยนต์ส่วนบุคคล” หมายความว่า รถยนต์นั่งส่วนบุคคล และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล ซึ่งมิได้ใช้ประกอบการขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และมาตรา ๕ (๒) (ค) แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ มิให้ใช้บังคับกับรถยนต์สามล้อ ดังนั้น เมื่อมิได้มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามนำรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลไปใช้รับจ้างขนส่งของหรือสินค้า การนำรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลไปใช้รับจ้างขนส่งของหรือสินค้า จึงสามารถกระทำได้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า เจตนารมณ์ของการผ่อนผันการจดทะเบียนรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลตามประกาศกระทรวงคมนาคมดังกล่าว มุ่งประสงค์จะให้นำไปใช้ในการขนส่งส่วนบุคคล กล่าวคือ ต้องนำไปใช้ในการขนส่งของหรือสินค้าของตนเองเท่านั้น จึงเห็นว่า รถยนต์สามล้อส่วนบุคคลไม่สามารถนำไปใช้รับจ้างขนส่งของหรือสินค้าได้

กรมการขนส่งทางบกพิจารณาแล้ว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและถูกต้องในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการผ่อนผันการจดทะเบียนรถยนต์สามล้อส่วนบุคคล จึงขอหารือว่าจะต้องปฏิบัติตามความเห็นฝ่ายแรกหรือฝ่ายที่สอง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการต่อไป

ต่อมากรมการขนส่งทางบกได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๔๐๘.๒/๓๔๕๗ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งความเห็นของสมาคมการค้ารถสามล้อส่วนบุคคลและมอเตอร์ไซด์ไฟฟ้า กรณีกรมการขนส่งทางบกไม่รับจดทะเบียนรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลที่จะนำไปใช้เพื่อการรับจ้างขนส่งพัสดุ โดยเห็นว่าการใช้รถยนต์สามล้อส่วนบุคคลเพื่อขนส่งพัสดุไม่ได้เป็นการรับจ้างบรรทุกคนโดยสารแต่เป็นการใช้รถยนต์เพื่อการประกอบอาชีพ

^๑ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๙/๗๒ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โดยที่ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญ สมควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง^๒ แห่งระเบียบคณะกรรมการการกฤษฎีกา ว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒ และคณะที่ ๓) เพื่อประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษ

คณะกรรมการการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๒ และคณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมการขนส่งทางบก โดยมีผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการขนส่งทางบก) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ตามกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ ขนาด หรือกำลังของเครื่องยนต์และของรถที่จะรับจดทะเบียนเป็นรถประเภทต่าง ๆ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้รถยนต์สามล้อสามารถจดทะเบียนได้ ๒ ประเภท^๓ คือ รถยนต์สาธารณะที่เป็นรถยนต์รับจ้างสามล้อ และรถยนต์ส่วนบุคคลที่เป็นรถยนต์สามล้อส่วนบุคคล และมาตรา ๔^๔ แห่ง

^๒ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะในหลายด้านหรือต้องการความรอบคอบในการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกาอาจขอให้กรรมการกฤษฎีกาสองหรือสามคณะมาประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ข้อ ๓ รถที่จะรับจดทะเบียนต้องมีลักษณะ ขนาด หรือกำลังของเครื่องยนต์และของรถดังต่อไปนี้

(๑) รถยนต์สาธารณะ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) รถยนต์รับจ้างสามล้อ ต้องมีลักษณะประทุน โดยมีที่นั่งสองตอนหรือสองแถว ความกว้างไม่เกิน ๑.๕๐ เมตร ความยาวไม่เกิน ๔ เมตร ความสูงไม่เกิน ๒ เมตร ความสูงภายในไม่น้อยกว่า ๑.๒๐ เมตร เครื่องยนต์ต้องมีความจุในกระบอกสูบรวมกันไม่เกิน ๖๖๐ ลูกบาศก์เซนติเมตร

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) รถยนต์ส่วนบุคคล

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล ต้องมีความกว้างไม่เกิน ๒ เมตร ความยาวไม่เกิน ๔ เมตร ความสูงไม่เกิน ๒ เมตร เครื่องยนต์ต้องมีความจุในกระบอกสูบรวมกันไม่เกิน ๖๖๐ ลูกบาศก์เซนติเมตร

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“รถ” หมายความว่า รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถพ่วง รถบดถนน รถแทรกเตอร์ และรถอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“รถยนต์” หมายความว่า รถยนต์สาธารณะ รถยนต์บริการ และรถยนต์ส่วนบุคคล

“รถยนต์สาธารณะ” หมายความว่า

(๑) รถยนต์รับจ้างระหว่างจังหวัด ซึ่งได้แก่รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคนที่ใช้รับจ้างระหว่างจังหวัด โดยรับส่งคนโดยสารได้เฉพาะที่นายทะเบียนกำหนด

(๒) รถยนต์รับจ้าง ซึ่งได้แก่รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน หรือรถยนต์สาธารณะอื่นนอกจากรถยนต์โดยสารประจำทาง

“รถยนต์บริการ” หมายความว่า รถยนต์บรรทุกคนโดยสารหรือให้เช่า ซึ่งบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน ดังต่อไปนี้

(๑) รถยนต์บริการธุรกิจ ซึ่งได้แก่รถยนต์ที่ใช้บรรทุกคนโดยสารระหว่างท่าอากาศยาน ท่าเรือ เติมน้ำมัน สถานีขนส่งหรือสถานีรถไฟกับโรงแรมที่พักอาศัย ที่ทำการของผู้โดยสาร หรือที่ทำการของผู้บริการธุรกิจนั้น

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้บัญญัติว่า “รถยนต์” หมายความว่า รถยนต์สาธารณะ รถยนต์บริการ และรถยนต์ส่วนบุคคล โดย “รถยนต์สาธารณะ” ใช้สำหรับการรับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคนหรือใช้เป็นรถยนต์สาธารณะอื่นนอกจากรถยนต์โดยสารประจำทาง “รถยนต์บริการ” ใช้สำหรับบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคนหรือให้เช่าเป็นรถยนต์บริการธุรกิจ รถยนต์บริการทัศนาจร และรถยนต์บริการให้เช่า ส่วน “รถยนต์ส่วนบุคคล” หมายความว่า รถยนต์นั่งส่วนบุคคล และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ กำหนดประเภทรถยนต์ที่นำมาจดทะเบียนไว้เพียง ๓ ประเภท ซึ่งไม่ได้กำหนดให้รับจดทะเบียนรถยนต์ที่ใช้เพื่อการรับจ้างขนส่งสินค้าของบุคคลอื่น และเมื่อพิจารณามาตรา ๔^๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓^๖ แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดลักษณะของการขนส่งเพื่อสินจ้างไว้ ได้แก่ การขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง

(มีต่อหน้าถัดไป)

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๔)

(๒) รถยนต์บริการทัศนาจร ซึ่งได้แก่รถยนต์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวใช้รับส่งคนโดยสารเพื่อการท่องเที่ยว

(๓) รถยนต์บริการให้เช่า ซึ่งได้แก่รถยนต์ที่จัดไว้ให้เช่าซึ่งมิใช่เป็นการเช่าเพื่อนำไปรับจ้างบรรทุกคนโดยสารหรือสิ่งของ

“รถยนต์ส่วนบุคคล” หมายความว่า รถยนต์นั่งส่วนบุคคล และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “การขนส่ง” หมายความว่า การขนคน สัตว์ หรือสิ่งของ โดยทางบกด้วยรถ

(๒) “การขนส่งประจำทาง” หมายความว่า การขนส่งเพื่อสินจ้างตามเส้นทางที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) “การขนส่งไม่ประจำทาง” หมายความว่า การขนส่งเพื่อสินจ้างโดยไม่จำกัดเส้นทาง

(๔) “การขนส่งโดยรถขนาดเล็ก” หมายความว่า การขนส่งคนหรือสิ่งของหรือคนและสิ่งของรวมกันเพื่อสินจ้างตามเส้นทางที่คณะกรรมการกำหนดด้วยรถที่มีน้ำหนักกรรและน้ำหนักบรรทุกรวมกันไม่เกินสี่พันกิโลกรัม

(๕) “การขนส่งส่วนบุคคล” หมายความว่า การขนส่งเพื่อการค้าหรือธุรกิจของตนเองด้วยรถที่มีน้ำหนักเกินสองพันสองร้อยกิโลกรัม

(๖) “การขนส่งระหว่างจังหวัด” หมายความว่า การขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งส่วนบุคคลซึ่งกระทำระหว่างจังหวัดกับจังหวัด

(๗) “การขนส่งระหว่างประเทศ” หมายความว่า การขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งส่วนบุคคลซึ่งกระทำระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

(๘) “การรับจัดการขนส่ง” หมายความว่า การรับจ้างรวบรวมคน สัตว์หรือสิ่งของ และจัดให้บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งทำการขนส่งจากที่แห่งหนึ่งไปยังที่อีกแห่งหนึ่งในความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่ง

(๙) “รถ” หมายความว่า ยานพาหนะทุกชนิดที่ใช้ในการขนส่งทางบกซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และหมายความรวมถึงรถพ่วงของรถนั้นด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่รถไฟ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบการขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง การขนส่งโดยรถขนาดเล็ก หรือการขนส่งส่วนบุคคล เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

และการขนส่งโดยรถยนต์เล็ก ส่วนการขนส่งเพื่อการค้าหรือธุรกิจของตนเองเป็นการขนส่งส่วนบุคคล ฯลฯ ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบการขนส่งตามลักษณะที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนเสียก่อน และเมื่อการรับจ้างขนส่งสินค้าเพื่อสินค้าเป็นการขนส่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ แล้ว จึงเป็นกรณีที่ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนและต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ

เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกฯ ที่มุ่งให้เกิดความปลอดภัยและมีมาตรฐานการให้บริการที่เหมาะสมในการประกอบการขนส่ง เพื่อให้การขนส่งทางบกซึ่งเป็นกิจการพื้นฐานของประเทศมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การประกอบการขนส่งโดยรถไม่ว่ากรณีใด ๆ จึงย่อมอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ เว้นแต่เป็นการขนส่งที่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การที่มาตรา ๕^๗ (๒) (ค) แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ บัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่รถยนต์สามล้อ รถจักรยานยนต์ และรถแทรกเตอร์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ นั้น มีความหมายว่า รถยนต์สามล้อไม่สามารถนำมาจดทะเบียนเพื่อใช้ในการขนส่งตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ ได้ ดังนั้น การใช้รถยนต์สามล้อในการขนส่งเพื่อสินค้าจะกระทำได้เพียงใดจึงอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ

สำหรับรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลที่ได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ และจะนำไปใช้รับจ้างขนส่งสินค้าจะต้องพิจารณาการใช้รถตามมาตรา ๒๑^๘ แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ ที่ได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดใช้รถไม่ตรงตามประเภทที่จดทะเบียนไว้ เว้นแต่เป็นกรณีที่กำหนดไว้ในมาตราดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นว่า มีเจตนารมณ์เพื่อจะควบคุมการใช้รถให้ตรงตามประเภทที่ได้ระบุไว้ในกาจดทะเบียน เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะ ขนาด หรือกำลังของเครื่องยนต์ และของรถตามประเภทของรถที่จดทะเบียนไว้ เนื่องจากการใช้รถนอกเหนือไปจากขอบเขตวัตถุประสงค์ในการจดทะเบียน อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยและกระทบกับการใช้รถที่จดทะเบียนประเภทอื่นได้ ดังนั้น กรณีที่จะนำรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลไปใช้รับจ้างขนส่งสินค้านั้น เมื่อไม่มีข้อยกเว้นให้สามารถกระทำได้ การฝ่าฝืนโดยนำรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลไปใช้รับจ้างขนส่ง

^๗มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) การขนส่งโดย

ฯลฯ

ฯลฯ

(ค) รถยนต์สามล้อ รถจักรยานยนต์ และรถแทรกเตอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

ฯลฯ

ฯลฯ

^๘มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้รถไม่ตรงตามประเภทที่จดทะเบียนไว้ เว้นแต่ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) การใช้รถยนต์บริการธุรกิจ รถยนต์บริการทัศนาจร หรือรถจักรยานยนต์สาธารณะ
ในกิจการส่วนตัว

(๒) การใช้รถยนต์สาธารณะในกิจการส่วนตัว โดยมีข้อความแสดงไว้ที่รถนั้นให้เห็นได้ง่าย
จากภายนอกกว่าใช้ในกิจการส่วนตัว

(๓) การใช้รถยนต์สาธารณะบรรทุกของที่ติดตัวไปกับผู้โดยสาร

(๓/๑) การใช้รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินสองพันสองร้อยกิโลกรัมเป็น
รถยนต์นั่งส่วนบุคคล หรือใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเป็นรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่
อธิบดีกำหนด

(๔) ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

สินค้าจึงเป็นการใช้รถไม่ตรงตามประเภทที่จดทะเบียนไว้ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่ารถยนต์สามล้อส่วนบุคคลไม่สามารถนำไปใช้รับจ้างขนส่งสินค้าได้

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๒ และคณะที่ ๓) มีข้อสังเกตว่า ในปัจจุบันรูปแบบการใช้รถและการขนส่งได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ทำให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่รองรับกับการใช้รถและการขนส่งรูปแบบใหม่ เช่น การนำรถยนต์สามล้อไปใช้ในการรับจ้างเพื่อขนส่งสินค้าซึ่งจะช่วยให้การขนส่งสินค้ามีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น เพราะเป็นรถยนต์ขนาดเล็กซึ่งมีความคล่องตัวสามารถเข้าไปรับส่งสินค้าตามถนนที่แคบหรือซอยต่าง ๆ ได้ดี ฉะนั้น หากกรมการขนส่งทางบกต้องการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้รถยนต์สามล้อในการประกอบการขนส่งลักษณะนี้ สมควรเสนอให้มีการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติรถยนต์ฯ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีบทบัญญัติรองรับการประกอบการขนส่งทางบกด้วยรถยนต์สามล้อในรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของการขนส่ง ความปลอดภัยของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง และประโยชน์สาธารณะด้วย

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๖๗